

Ўзбекистон адабиёті ва сан'аті

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЬАТИ

Haftalik gazeta 1956-yil 4-yanvardan chiga boshlagan

e-mail: info@uzas.uz

2016-yil 1-aprel №14 (4361)

ВОХА УЗРА МУНАВВАР ТОНГЛАР

Табаррук тупроқ ҳидини туйиб яшаёттанинг, тиниқ ҳавосидан нафас олаёттанинг, туғилган юртинг ҳақида сўз айтиш, унинг тарихи ва бутуни ҳақида ёзиш катта масъулият юклайди.

Боиси, томири мозийга туташ, бугунги кунда эса ҳар соат, ҳар сонияда турфа ўзгаришлар рўй берәётган шахрим хусусида билганимдан кўра, билмаганим кўпроқ. Ўқиганимдан кўра, ўқимаганларим бисёр. Айни пайтда, қайдидир тафаккур соҳибининг айтган сабоги ёдга келади: «Ватан хусусида, Она ҳақида сўз юритишдан один, энг янги ва чиройли кўйлагнинг кийгин-да, худди шундай, охори тўкилмаган сўзларни битишига шайлар!»

Оҳори тўкилмаган сўзлар, фикр инкуларини топмоқ илинжиде теграмда сочилиб ётган, воҳа тарихидан сўзловчи Ёзувчилар уюшмаси йўлланмаси билан китобларга кўз

шаб деб аталган. VII асрдан бўён шаҳар Насаф деб юритилган.

Тарих саҳнини бу шаҳарнинг, албатта, гулаб-яшнаган, ривожланган, айни кезда, босқину кирғинлардан завол топган пайтлари ҳам кўп бўлган. Хусусан, Искандардан сўнг Чингизхон томонидан вайрон қилинган. Аммо, ҳар қандай истибод, иссанжаси «отаси»дан бу шаҳар Қақнус күш мисол қайтадан қанот ёзверган...

Давоми иккинчи сахифада.

Фарход АБДУРАСУЛОВ (ўзб) оғлан сурʼат.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг адабий-бадиий нашри — “ШАРҚ ЮЛДУЗИ” журнали газетамиз меҳмони

Буғунги кунда ёзувчи ва шоирларимиз, драматург ҳамда адабиётшunosларимиз Мустақиллик даври адабиётини, янги давр қаҳрамони қиёфасини яратиш, ўсиб келаётган ёш авлодни миллий қадриятларимизни ардоклаш ҳамда Ватанимизнинг шонли тархи билан фарҳаниши, элим деб, юртим деб ёниб яшашга чорлашни ўзларининг биринчи гандаги вазифалари деб биладилар ва шу йўлда икод қилиб келмокладар. Бу борада уларга ижодкорларнинг жамиятда тутган ўрни, вазифаларини аниқ ва яққош кўрсатиб берган Президентимиз Ислом Каримовининг “Адабиётга ётибор — маънавиятга, келажакка ётибор” рисоласи дастуриламал бўлмоқда. Яратилаётган энг сара асарларнинг кенг ўқувчилар оммаси ўтасида тарғиб килинши, хусусан, унинг бошқа тилларга тарҳима қилинши, хорижда чотириши каби масалалар ҳам давлатимиз раҳбарининг ушбу рисоласида Ёзувчилар уюшмаси олдига вазифа қилиб белгилаб берилган. Бу вазифаларни ўз вақтида, юксак савиядга бажарища ўюшма таъсис этган адабий-бадиий нашрларининг аҳамияти катта.

Шундай нашрлардан ўзбекланган “Шарқ юлдузи” журнали замонавий ўзбек адабий ҳаётимида мумхин ўрин тутади. Ўтган йиллар мобайнида мазкур нашр ўзбек адабиётининг ҳақоний кўзгуси ва шу билан бирга адабий-бадиий нашрларининг етакчиси, ёзувчи ва шоирлар, адабиётшunos ҳамда публицистларнинг минбари, етишиб келаётган ўз ижодкорларни адабий майдонига етаклаб киравчи мураббий бўлиб хизмат қилди.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси давлатимиз раҳбарининг икод ахли олдига кўйган вазифаларидан келиб чиқкан ҳолда, мазкур журнallарнинг аввали шуҳратини тикилаш, унинг тиражи ва даврийлигини ошириш борасида амалга оширган чора-тадбирлари натижасида “Шарқ юлдузи” 2016 йилнинг январ ойидан бошлаб ўқувчилар кўлига мунтазам, янни ҳар ойда етиб борадиган бўлди. Табиити, бу хушхабар икод ахлига кўрсатилаётган фамхўрликнинг янга бир далолатиди.

Журналнинг кейинги сонларида эълон қилинган турли жанрга мансуб айрим асарлардан, адабий танқидий мақолалардан танлаб бериладиган парчалар “Шарқ юлдузи” жамоасининг изчил изланаётгани ҳамда бу йўлда яхши сама-

4

Юртимизда Наврӯз ва баҳор айёми давом этмоқда. Ушбу айём ҳалқимизнинг асрий қадриятлари, миллий урф-одатларининг бетакрор ифодасидир. Янгиланиш ва эзгулик тимсоли бўлмиш бу айём ҳалқимизга хос бўлган одамийлик, меҳр-оқибат, саҳовату мурувват каби юксак фазилатлардан куч-кудрат олади.

ҲАР ЮРАКДА ВАТАН ШУКУХИ

Момоларимиз Наврӯз айёмига соғ-омон етганларига шукроналар айтиб, омонлик дея гулчекаларни кўзларига суришгани ҳам бежиз эмас.

Киши-киров, аэзли кунлардан сўнг бутун борлика кўтарикил, хушкайфият баҳш этувчи бу айёмда момоларимиз қизларининг сочларига тобларглардан жамалак тақиб, қошлирага ўスマлар сурари. Бу нафакат безак учун, балки она замин bargридан ўсиб чиқкан гиёҳдан қошлигар, сочлар орқали инсон танасига руҳий кувват эндириш учундир ҳам.

Хавасингиз келади

Кир-адирларнинг гўзл табиати она диёризмизнинг кўркига кўрк шўшган. Ям-яшил масканларда ўтказилаётган сумалак сайдилари, баҳшиларнинг айтимлари, қизиқчиларнинг ичакузди ҳангомалари, лапар ва ўланлар минг ийлиллар қадриятларимизнинг ўзига хослигини англатиб тургандек. Йилдан-йилга мамлакатимизда олиб борилаётган бунёдкорлик ишларининг кўлами кенгаймоқда.

Давоми олтинчи сахифада.

ВАҚТНИ ЕНГИШ КЕРАК!

Давр ёшлар нигоҳида

Тинч ва осоишишта юртга байрамлар ярашиди. Бизнинг Ватанимизда байрамлар, тўю тошошалар кўп. Шукроналик билан нишонлайдиган, орзикдиган кутадиган саналаримиз бисёр. Уларнинг ҳар бирда юртимизнинг тинчлиги, ҳалқимизнинг тутувлиги, элдошларимизнинг бунёдкорлиги акс этиб туради.

Ана шундай байрамларимиздан бири, қадим-қадимлардан, бобо-момоларимиздан бизгача бошидан чанчадан-канча суронлийилару қаршилик ва тўсикларни, тазик ҳамда уроҳ-урларни ўтказиб этиб келган қадрордиган байрамимиз Наврӯзидир. Бу кутугай айёмининг бутун мамлакатимизда катта тантана билан нишонланиши бу йил айниқса, ўзгача сурур бағишилади.

Давоми иккинчи сахифада.

КИМ ЭДИГУ КИМ БЎЛДИК

Тошкент вилоятининг барча шаҳару туманларида «Ким эдигу ким бўлдик, эртага қандай юксак марраларни эгаллашимиз керак?» мавзусида маданий-матрифий тадбирлар, сатиҳларни яратиб юртимизда катта таассусурот қолдири.

«Мустақиллик фарзандлари» шиори остида ўтган фестивалнинг якуний гала-концерти ёшларнинг жипслигини, ҳаётсеварлиги, она юртга садоқат ҳамда юксак ватанпарварлар тутйгуларини яна бир бор намойиш этди.

Ифтихор

ҲЕЧ КИМДАН КАМ ЭМАСИЗ

Ҳақ савол — ҳақиқат сўзидаги нур, Вале бу нур тифдири, дил — тилим-тилим. Иймонли одамда ўлмайди гурур, ўтмишинга бир бок, ким эдинг, элим?

Бир ҳасча қадри йўқ бир инсон эдинг, Дон сепган — иони йўқ, бир дехқон эдинг, Бог қилған — боли йўқ, бир боғбон эдинг, Кундуз нурдан йироқ, ким эдинг, элим?

Улуғ аждоди бор, ҳор ҳалқ сен бўлдинг, Қадри йўғу, ўзи бор ҳалқ сен бўлдинг, Инсоний меҳрға зор ҳалқ сен бўлдинг, Жон ўттар бу сўроқ — ким эдинг, элим?

Мустабид тузумнинг қирғин-бароти, Бутун бир миллатнинг асрий фарёди, Ҳамон мозийлардан келади доди, Тили дилга тузоқ, ким эдинг, элим?

Оҳинг Оллоҳга ҳам етган кун келди, Хуррият Ҳумосин кутган кун келди, Бахтинг қўлларнингдан тутган кун келди, То бўлгунча шундок, ким эдинг, элим?

Эл озод, юрт обод, улуғ имкон бу, Олам ҳавас қиласиган — Ўзбекистон бу, Тинчинг — саодатинг, оқил сорбон бу, Ким эдигу энди ким бўлдик, элим!

Тили бор, йўли бор бир миллат бўлдик, Ҳеч кимдан кам эмас, зўр кудрат бўлдик, Озод Ватан бўлдик, хур давлат бўлдик, Дунё чаманида гул бўлдик, элим, Ҳалқ бўлдик, юрт бўлдик, эл бўлдик, элим!

Махмуд ТОИР,
Ўзбекистон ҳалқ шоири

Тошкент вилоятининг барча шаҳару туманларида «Ким эдигу ким бўлдик, эртага қандай юксак марраларни эгаллашимиз керак?» мавзусида маданий-матрифий тадбирлар, сатиҳларни яратиб юртимизда катта таассусурот қолдири.

Олимпия заҳиралари спорт коллежида, мактабларда, жаҳон тиллари университети кошидаги академик лицей, политехника, тиббиёт касб-хунар колледжларида бўлиб ўтган тадбирлар иштирокчиларда унтуилмас таассусурот қолдири.

Ўзбекистон ҳалқ шоири Махмуд Тоир, таникли шоир ва адабиёр А.Азим, Т.Убайдулло, Р.Мусурмон, С.Рауф, Д.Ражаб, А.Умирова сингари ижодкорлар, санъаткорлару маънавият тарғиботчилари бутунги мустақиллик кунларини кечаги истибод даври билан солиштириб, ҳикоя қилиб берган жонларни юртимиздан айтилаётган ана шундай ибратли фикрлар ўқувчи-ёшлар, талабалар, ўқитувчилар ва ота-оналарнинг юраклардан жой олмоқда. Бундай сухбатлар айниқса, ёшларимиз қалбидаги одамийлик, она юртга садоқат ҳамда юксак ватанпарварлар сингари эзгу тутйгуларни жўш уదирмоқда.

Ангрен шаҳридан 33-, 18-, 13-, 14-сонли умумтаълим мактаблари, Чирчиқдаги Олимпия заҳиралари спорт коллежида, мактабларда, жаҳон тиллари университети кошидаги академик лицей, политехника, тиббиёт касб-хунар колледжларида бўлиб ўтган тадбирлар иштирокчиларда унтуилмас таассусурот қолдири.

Ўзбекистон ҳалқ шоири Махмуд Тоир, таникли шоир ва адабиёр А.Азим, Т.Убайдулло, Р.Мусурмон, С.Рауф, Д.Ражаб, А.Умирова сингари ижодкорлар, санъаткорлару маънавият тарғиботчилари бутунги мустақиллик кунларини кечаги истибод даври билан солиштириб, ҳикоя қилиб берган жонларни юртимиздан айтилаётган ана шундай ибратли фикрлар ўқувчи-ёшлар, талабалар, ўқитувчилар ва ота-оналарнинг юраклардан жой олмоқда. Бундай сухбатлар айниқса, ёшларимиз қалбидаги одамийлик, она юртга садоқат ҳамда юксак ватанпарварлар сингари эзгу тутйгуларни жўш уదирмоқда.

Шеърлар, ижро этилган куй-кўшиқлар тадбир иштирокчиларига завъ бағишилади.

Ўз мухабиримиз

Даврон РАЖАБ

ҲАР СҮЗИМ ЎЗ РАНГИДА

БАХОРНИНГ БИРИНЧИ КУНИДА

Бахорнинг биринчи кунидаги
Шамоллар учига шайланар.
Баграни тўлдириб гулларга,
Тоғлару боғларни айланар.

Бахорнинг биринчи кунидаги,
Ажаб бир энтиқиши соғинидам.
У шундай, боладек беғубор,
Дардимни айтишга тоғландим.

Бахорнинг биринчи кунидаги,
Бир кунда қонидам сехримдан.
Шу лаҳза англадим севгини,
Шу лаҳза яралдим севгимдан!

БЕҲИ ГУЛИ ҚУШИФИ

Оқиш-пушти тусда баргларим,
Сирларимни омон асрайман.
Нима бўлти, шундай толейим:
Мен бир кунмас бир кун гуллайман.

Нима қиласай, кўклам ийманса
Гулбаргимда кўйлар яшириб,
Ифорлари ял-ял товласа
Ва сирларин кўйса тошириб.

АТИРГУЛНИНГ ДУГОНАСИ

Мажхаламиздаги Холида буви гулсевар аёл. Айниска, атиргулларни яхши кўради. Абдулла Кодирий асарларининг ашаддий мухлиси.

— Адигининг "Мехрбондан чаён" китобида Раъно образининг сиймосини тасвирлашга багишланган саҳифа бор. Шаҳсафийни юралсан ўқиб, қалбинизга, бутун онгу-шуурингизга жойлаб олмасанги, ўзингизни ўзбек деб хисобламанг, — дейди баъзан мутолаа ҳакида сўн кетгандা. — Ёзувчи агар мен рассом бўлганимда Раънонинг суратини ҷизардим-да, сизга шундай кўрсатиб кўяқолардим. Шанда ҳам сиз менга "Раъно" гуллининг сувини топлиб биринг икки бўлмайди.

Атала пишириш учун унни қанча вақт қовувиш кераклигини тушунираётган бувисига Содиқон деди:

Шундай, осмон тусига кирсам,
Бўлсан шодон хотираам билан.
Нима бўлти, сокин гулласам,
Ҳамма гуллар тўкилгандан сўнг.

СЕГОХ

Тушимда янгради Сегоҳ. Ўйондим...
Эсладим, кўнглимни тарқ эттандек кам.
Жунунваш аҳволим чизганин кўрдим,
Кўшиқ руҳидаги сехрли қалам.

Пойнисиз оҳангани етгаидианглаб,
Қалб сирим эди у, фаҳм этдим ногоҳ.
Ичиккан бир нола севинчдан йиғлаб,
Дунё сирларидан этарди огоҳ.

ЮРАГИНГ БИЛАН

Қани эди, сенинг кўзларинг
Сийратимни томона кўлса.
Қани эди, менинг сўзларим
Нигонингда күш каби учса!

Қафасидан айрилса кўнгил,
Макон топа олмаса тандан.
Ёкут каби тарашиб хил-хил,
Нур таратиб турса кўзларим.

Кўзларингда аксимини кўрсам,
Умрим, содда хаёлларимни.
Қани эди, мен ҳаво бўлсан,
Нафас олсанг юрагинг билан.

ЙЎЛДА

Яна ўша йўлдаман, мана,
Шамоллар ҳам ҳамон измимда.
Булутларга кўлум етади,
Манзаралар ёнар кўнглимда.

Келиб-кетиб турар дўстлар ҳам
Иккиланиб сўзидан қайтиб
Улар билан ёрнишар юрак,
Буни эса ҳеч бўлмас айтиби.

Уфқларida ҳайбатли тоғлар,
Бепоёнлик — гуллар йўлимда.
Нечун эди мен тор ўлдайин,
Осмон бўлса менинг кўлумда.

МУҚОЯСА

Ой нури билан кўрар,
Сой суви билан кўрар.
Сен кўзинг була туриб,
Ҳеч нарсани кўрмайсан.

СЎЗЛАР

Сўзлар тушиб турар йўлимга,
Ҳар бирига нигоҳим ташлаб
Япроқлардек териб оламан.

Сўзлар тушиб турар йўлимга,
Мен уларни тупроқдан олиб
Хаёлларга солиб кўяман.

Сўзлар тушиб турар йўлимга,
Қадамимни дадил бошқарби —
Манзил сари кетиб бораман.

ОНА

Менга берган сутингиз,
Дунё рангидэ эди,
Шундан олам англадим,
Чунки рози эдингиз
Мендан ҳар лаҳза, она.

Атрофим кўйга тўлди,
Балки шундан кўйларман,
Шундан барча раңгларда
Сўзлагим келар бутун,
Кечиринг мени, она.

Энди айтишим лозим
Ҳар сўзни ўз рангидэ.
Мен сизнинг сўзингизман,
Мени гапиринг, она,
Доним гапиринг, она!

Д.РАЖАБ 1967 йили туғилган.
Республика рассомлик билим юртида ва
Ўзбекистон Миллий университетининг
Олий Адабиёт курсида таҳсил олган.
“Бир томчи юлдуз” шебрий китоби
нашр этилган.

Ҳаётӣ воқеалар

Керак, деди ва Содиқонга аталани оппок эмас, балки қорар, қизғишор, ундан тайёрлаш кераклигини айтиди.
— Буви, аталани кора ундан пиширасак, Анзират момон кулмайдими? — деди Содиқон.

— Йўқ, ақинча, хурсанд бўлади, чунки кора ун бугдой доналарининг кўш нурига тўйинганд ташки кисмидан олинган бўлади, янни бу ун дармондига бой бўлади. Болам, ўғли бола бўлсанг ҳам ошонадаги ҳамма ишларни бажариши сирларини, меъерини билишинг керак. Ошхонани тоза тутиши билсанг, нур устига нур. Ёрдамлашганинг менга, ўрганганинг ўзингта фойда. Келгусида битта ойланинг бошлиғи бўласан, уйга бозорлик килиш учун пулингни тежаб сарфлаш илмини хозирдан ўрганмасанг, сўнг кеч коласан. Бир умр биринг икки бўлмайди.

Атала пишириш учун унни қанча вақт қовувиш кераклигини тушунираётган бувисига Содиқон деди:

БҮЗИ ВА НАБИРА

— Биронинг келини учун бунча куйиб-пишиасиз, эна?

— Узоқдаги қариндошингдан кўра олдиндаги кўшнинг афаал, деган мақол бор. Турган гапки, Анзират момонг ҳозир тургужонада бетоқат бўлиб ўтирити. Ёни ҳам мендан анча катта, картайб қолган. Шундай пайтда кўйдай кўшнингда кунига ярамаслик уят. Инсон одамгарчиликни, албатта, билиши ва бунга амал қилиши керак. Тўлғок азобидан оғир дард йўқ. Сени ва сингилчан Жамиларни топгучи аянг тургужонага кетганида Яратгандан келин боламга ой йўл бергич деб, мижхок қоқмай чиқсан кечаларим кўп бўлган. Чакалок дунёга келган заҳоти онасининг оғзига бир пиёла исисик овқат тутгандан ортиқ савоб иш йўқ.

ДИЙДОР ҒАНОМАТ...

Содиқон бугун мактабдан ранжиб келди. Бувисига бетоқат бўлиб деди:

— Синф раҳбаримиз — Малика устозимиз касал бўлиб шифононага тушиб копти. Нурали исимли синфодашимга, менинг эсан бутун синфимиз учун бир товоқ ошишириб беради, ҳаммамиз шифононага бориб муаллимамизни кўриб келайин десам, "Нега овқат олиб боришишим керак, устозимиз бизнинг овқатимизга зорми", дейди...

— Содиқон, мен сенга битта мақол айтаман. Мағзини ҷақишига ҳаракат кил. Қанча кўп мақол билсанг нутқинг шунча таъсири бўлади, мана

эшит: "Одам омонат, дийдор ғанимат". Бу мақолда ҳар бир одамнинг омонатлиги, дийдорнинг мухимлиги назардатилига тутилган. Тўғри муаллимингиз сизлар олиб борган нарсага қараб қолмаган. Аммо сен барча синфодашинг билан маслаҳатлашгани, кунда-куна ора шифононага боришини келишиб олинглар. Ўша ўйламай гапирадиган синфодашинг битта ўзи ахраб колишидан узилиб сизлар билан бирга шифононага, албатта, боради, мен эса муалималарга палов пишириб бераман. Ахир, ўша муалиминг иккичи оналаринг, янни мактабдаги энг яқин кишила-ринг-ку.

Содиқон синфодашлари билан шифононага борди. Болалар муалимасининг ич-ичидан севинганини, кўзла-рида ҳеч қачон кўрмаган кувончни кўришибди. Бирон ҳафта ўтгач, Нурали Содиқонга деди:

— Ўзбекон, менинг аям эртага ов-тиб келди, яни у маърифат деган сўзнинг маъносини ўқитувчиси қанча тушунираста ҳам тушунмабти. Маърифат — бу илми юрак билан англаш дегани, деди бувиси. Сен мактабда ҳамма мавзуларни чин кўнглигандан хоҳлаб ўргансанг, хотирантан жойлаб жойлаб борсанг, ўша билимларингни ҳамма вақт ҳаёлиндаги такоррлаб юрсанг, мавзифатли киз бўлласан, деди.

Холида хола нафасида ҳам ҳамони чиққунча ҳамиши-рлики вазифасида меҳнат қилган, ишлаган пайтларда ҳам ҳар куни ҳеч бўлмаса бир соат ёки кирк минут газета ёки китоб ўйиган бўлса ҳам яна варажлаб чиқди. Сўнг тарихда энг буюк, им-маърифатли даҳолар асосан бизларнинг боболаримиз эканлигига бошлангич синфодаги болага қандай тушунириш кераклигига ўзини тайёлраб кўйди. Устоз бу китобида буюк даҳоларимизни "Кашфиёт паҳлавонлари" деб атабди...

Буви ҳар куни гуллари билан тиллашмаса, диллашмаса, ўша куни унинг кайфияти яхши бўймайди. У кўча та-рафдаги гулларига сув қуяётган маҳал Анирка, Тошкенти-мизининг гулларига бурканнинг айтмайсизим... Янги меҳмоннинг исимини Гулчирой кўйинг, эгачи.

Анирка толага бувининг топган бу исми жуда ёки қолди ва кувонин ховлисига кириб кетди. Буви эса оғизлган атиргулларини узмасдан энгашиб хидоб-хидоб кўйди ва чехраси янниб ёришиб кетди, чунки унинг қалби ҳам, ўзи ҳам атиргулнинг дугонаси-да.

— Ҳар куни учун бунча куйиб-пишиасиз, эна?

— Узоқдаги қариндошингдан кўра олдиндаги кўшнинг афаал, деган мақол бор. Турган гапки, Анзират момонг ҳозир тургужонада бетоқат бўлиб ўтирити. Ёни ҳам мендан анча катта, картайб қолган. Шундай пайтда кўйдай кўшнингда кунига ярамаслик уят. Инсон одамгарчиликни, албатта, билиши ва бунга амал қилиши керак. Тўлғок азобидан оғир дард йўқ. Сени ва сингилчан Жамиларни топгучи аянг тургужонага кетганида Яратгандан келин боламга ой йўл бергич деб, мижхок қоқмай чиқсан кечаларим кўп бўлган. Чакалок дунёга келган заҳоти онасининг оғзига бир пиёла исисик овқат тутгандан ортиқ савоб иш йўқ.

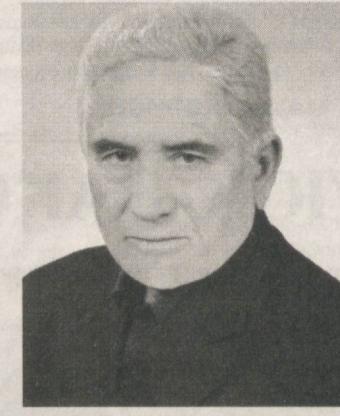
— Ҳар куни учун бунча куйиб-пишиасиз, эна?

— Узоқдаги қариндошингдан кўра олдиндаги кўшнинг афаал, деган мақол бор. Турган гапки, Анзират момонг ҳозир тургужонада бетоқат бўлиб ўтирити. Ёни ҳам мендан анча катта, картайб қолган. Шундай пайтда кўйдай кўшнингда кунига ярамаслик уят. Инсон одамгарчиликни, албатта, билиши ва бунга амал қилиши керак. Тўлғок азобидан оғир дард йўқ. Сени ва сингилчан Жамиларни топгучи аянг тургужонага кетганида Яратгандан келин боламга ой йўл бергич десам, "Нега овқат олиб боришишим керак, устозимиз бизнинг овқатимизга зорми", дейди...

— Содиқон, мен сенга битта мақол айтаман. Мағзини ҷақишига ҳаракат кил. Қанча кўп мақол билсанг нутқинг шунча таъсири бўлади, мана

Асад АСИЛ

КҮНДАҲ БЕРИ КЎРИШМАДИК

Гапирмасин, дермидингиз, одамлар?..
Кўндан бери кўришмадик сиз билан.

Айттолмайин юрагимда боримни,
Кечакундуз ҳамдам эдим соз билан.
Ўтар бўйдим овнич этиб ториман —
Кўндан бери кўришмадик сиз билан.

Висол чогин кута-кута, адоман,
Жиндай умид, қилча илинж биз билан.
Кўйганларнинг фарёдиман, гадоман —
Кўндан бери кўришмадик сиз билан.

На иложи, гуноҳкормиз, бандамиз —
Ҳамон хаёл сиздай гўзал қиз билан.
Ул манзилга етолмай армондамиз —
Айтинг, қачон кўришмадик сиз билан.

БЕДОРПИК

Деразани чартар, чинқирав шамол,
Вакт ҳам чопқиљаб борар тонг томон.
Тирик жон ўйкуда, ёлғиз бир инсон
Ишлаб ў

Амир Темур юксак иродали инсон эди. Унинг сиймосида рухий құдат ва жисмоний күч үйгүнлашиб, зафарларига замин яратады.

Үз фуқаролари ва душманлари көз үнгіда хар бир қарақати учун ишончли далилдар топа билиши, Чингизхон каби факат жисмоний күчка ишномаслығын, ақсина, ракұбларында үнгә оңғыл равишта бўйсуншиларини хоҳлашини кўрсатади. Унга "Сиз Оллохинг ердаги соясизис" деган илтифот хуш ёқарди. "Зафарнома"да куйдаги жумлани ўқиси мумкин: "Оллох Амир Темурга ва унинг авлодларига Осиё ҳукмдорлигини топшириди, зеро унинг тинчи-осуда ҳукмронлиги остида ҳалқларро ҳоҳат-фароғатда ҳаёт кечиришлари лозим эди".

***

Амир Темурдан олдин ўтган бирорта хам мўғул ёки турк фотихи у каби доно ва маданиятилар бўлган эмас. Атилла ва Александр Македонскийда алоҳида-алоҳида мавжуд бўлган қарама-қарши хислатлар Амир Темур шахсида алоҳида бир үй-фунлик ҳосил қылғани кишини ҳайратга солади. Чингизхон каби мухрабани яхши кўриб, жангхорларда лашкарлари билан ёнма-ён туриб курашса-да, бунёдкорликда Людовик XIV дан ююриди.

***

Амир Темурнинг табиати ва амалга оширган ишлари ҳақида шарқлик муаррихлар ёзиб қолдирган барча маълумотларни ҳам жиддий деб бўлмайди, уларнинг кўпчилиги буюк фотихи қоралаб тасвирлашган, жумладан Ибн Арабшоҳ шундай йўл тутган.

Ҳасаддўй муаррихлар Амир Темур курбонлари сонини бўртириб кўрсатган, деб ишонгинг келади, бирок ракамлар ушбу вазифа учун махсус тайинланган амалдорлар томонидан белгиланиб, аниқлаштирилганидек таассурот туғдидари.

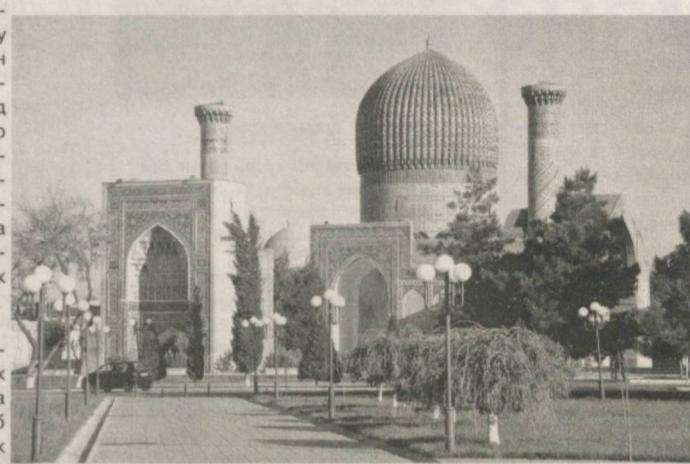
***

Болалигига шайхлар тарбиясини олган ва улғайгач ҳарбий юришлари чоғида турфа мамлакатларнинг энг билимдом инсонлари билан мuloқотда бўлган бу киши, шубҳасиз, маданияти чексиз ҳумрат қылған, илм-фазон муммаларига чукур ёндашган. У дунёга келган барлос уруғи камбағаллашиб қолганига қарамай, чукур фикр юритувчи ва ҳалол кун кўрувчи инсонлардан ташкил топган эди.

***

Амир Темурнинг пойтахти ва саройларининг ҳашамати ажнабий ҳукмдорлар ва элчиларни мафтун этган. Соҳибқирон уларни кийм-боши, қурол-яроғи, сермаъно нутки билан лол қолдирдари. У оқсувар мўйнасидан тикилган, жавоҳирлар билан безатилган телпак кийиб юрар, салла ўрамаган эди.

***

ҳам зафарга элтувчи бу инсон чиндан ҳам Худонинг танлаган бандаси эди. Дин ахли буни жуда тез англаган ва дилбар доруссалтат — Самарқанд остоналарига душман яқин келиб қолганида, кўлига курол олиб, уни химоя қилганди.

***

Амир Темур шундай буюк заковатта эга эди, бир пайтингн ўзида бир неча фаним билан курашиб лозим бўлса, бирин-кетин энг кучизларини маъв этиб, сўнг кучли рақибга қарши курашарди.

***

Кўхна маданиятилар мамлакатлар орасида, Осиё пойтахтлари ичиде энг гўзал ва энг бой шаҳар Самарқанд сultonни адабиёт ва санъатнинг шайдоси, муаррих шоирилардан ўз марҳаматини аямайдиган, саройидан мъемор ва рассомларга жой берган ҳукмдор сифатида наомён бўлади. Томирларида кўйманиларнинг кони оқиб турган мўгуллар ва турклар наизди у Чодирлар ҳукмдори, Урал тогларидан Форс бўғозигача, Чин сарҳадларидан Дамашк ва Трабзонгача бетиним кезиб юрган толмас жаҳонгир эди.

***

Амир Темурнинг пойтахти ва саройларининг ҳашамати ажнабий ҳукмдорлар ва элчиларни мафтун этган. Соҳибқирон уларни кийм-боши, қурол-яроғи, сермаъно нутки билан лол қолдирдари. У оқсувар мўйнасидан тикилган, жавоҳирлар билан безатилган телпак кийиб юрар, салла ўрамаган эди.

***

***

***

Шеър машқига жазм этгандар, кўпинча, энг қийини сўзларини вазни мисраларга тозишу ўринли қофиялар тоши деб ўйлаб хато қиласди. Бу шеър техникаси билан боғлиқ, ўрганса бўладиган жиҳат. Асли-

***

мизда, бемаза шеърлар учричлар кетмаган бўлармиди!

***

Шеър машқига жазм этгандар, кўпинча, энг қийини сўзларини вазни мисраларга тозишу ўринли қофиялар тоши деб ўйлаб хато қиласди. Бу шеър техникаси билан боғлиқ, ўрганса бўладиган жиҳат. Асли-

***

да мавзун мисралару бенуқсон кофиялар восита холос, уларнинг вазифаси муяян тўйғу ё фикрни изчил ифодалашу ўкуви лирик Ҳолни кўнглида қайта яшатишига имкон яратиши. Шу боис, поэтик мантимиша ифода изчиллигига пуртуретган шеър, нечоғлиқ шуҳоҳанг бўлмасин, барибири "хомаки"личи қолвареди.

Поэтик мантик, биринчидан, кечининг билан ўзага келаётган ҳолат мутаносиблигини, иккинчидан, лисоний ифоданинг тасвирланаётган кечинмага ўкувилини, учинчидан, шеърдаги мисраларнинг ўзаро мантакий-мазмуний боғлиқлигини (кетма-кетлик, изохлаш, зидлаш, қиёслаш, ўхшати каби алжаларни) тақозо этади. Мазкур талаబлар нуқтаи назаридан бир шеърни кўриб чиқами:

Сиз қанча меҳрим берасам ҳам, Тўймадингизда. Энди фақат мен сизни дейман, Кўймадингизда. (Аҳад Қаомининг «Бегим деманг, бегойим» китобидан (Буҳоро, 2012 йил) кўйчима қилиб олинган шеърий парчалар имлоси ва тиниш белгилари

кати бадиий-эстетик заруратдан келиб чиқиши ва асослашиши шарт. Юқоридаги ҳолатда эса бундай зарурат ўй, "тўймадингиз" сўзи "қўймадингиз"га қоғиодан бўлгани учунгина кўлланган. Натижада, ошиқ ёрга берган мөрхини миннат қилаётгандек ҳолат юзага келган. Кейинги мантаки таомон пароқанда этади:

Хоҳланг йиглаб, ҳоҳланг қуламан, Сиз истаган ошиқ бўламан,

Севин керак бўлса севаман, Кўймадингиз, кўймадингиз да.

Иккинчи бандда маъшука ошиқ ортидан эланли юрган эди, энди навбат ошикнинг ўзига келди. Даастлаби иккни мисра мантакан "энди фақат сизни дейман" онтини шархлаб, яъни шоир гўёни тангани чақага майдалаб беряпти, холос. Бироқ сири билан турган, маъшука бечорани изидан "шарпадек кездирган" лирик ҳаракмон нечук ба қадар кескин ўзгарди? Шеърдан бунга бирор асос, турти бўлган детал топилмайди. Ўзи шусиз ҳам кечинма юзага келган ҳолатни тасаввур килиб бўлмаётган эди, энди бунинг имкони тамом кесилди-қолди.

Асносида аксарият ўкувичлар

бу томонга эътибор ҳам бермайди, ҳудди радиодан тараляётган замонавий қўшилиб ҳиргой қылған каби, оҳанг мазмунни босиб кетади. Кейинги банд мантакни таомон пароқанда этади:

Хоҳланг йиглаб,

хоҳланг қуламан,

Сиз истаган ошиқ бўламан,

Севин керак бўлса севаман,

Кўймадингиз, кўймадингиз да.

Иккинчи бандда маъшука ошиқ ортидан эланли юрган эди, энди навбат ошикнинг ўзига келди. Даастлаби иккни мисра мантакан "энди фақат сизни дейман" онтини шархлаб, яъни шоир гўёни тангани чақага майдалаб беряпти, холос. Бироқ сири билан турган, маъшука бечорани изидан "шарпадек кездирган" лирик ҳаракмон нечук ба қадар кескин ўзгарди? Шеърдан бунга бирор асос, турти бўлган детал топилмайди. Ўзи шусиз ҳам кечинма юзага келган ҳолатни тасаввур килиб бўлмаётган эди, энди бунинг имкони тамом кесилди-қолди.

ма ҳақида кетаётганини лирик ҳаракмоннинг ўзи ҳам билмайди:

Фарқи йўқдир, ҳазилми, чинми, Энди танлаб бўлдим мен сизни,

Олай энди бир кўнглинигизда,

Кўймадингиз, кўймадингиз да.

Хўй, лирик ҳаракмон кизга

муносабати ҳазилми ё чинлигиги

бильмасин, ҳаётда шундай

ҳолатларни юзага келади.

Ҳуқуқи ҳоҳланг қуламан

бизниси ҳозирга келади.

Мантиқи ҳозирга келади.

Ҳуқуқи ҳоҳланг қуламан

бизниси ҳозирга келади.

Ҳуқуқи ҳоҳланг қуламан

ҚУБИЗДАН ОПЕРАГАЧА

Сұхбат чөғидә тошкентлик қадрданларимдан бири шундай деб қолди: Сүнгі пайтлары бир нарсага ҳайрон қоламан. Нұкусда күп бұлғанман, адабиёт, санъатинизни яхши биламан. Лекин күшиқчилик санъатинизга қойилман. Сахролар орасында митти жоғе жамланған халқыннан мусиқасы билан ижорчилергизнинг овози дүнени лол қиляпты. Жиравлиқдан тортиб, опера да ажайып овозларнинг пайдо бўлишида қандайдир экология факторларнинг таъсири бўлиши мумкинини? Қаранг, Муясар Рассоқова, Кенесбай Сержанов, Рудакий Алламбаев... бу рўйхатни яна давом эттириш мумкин. Уларнинг ҳаммаси ҳамюртларингиз. Барчасининг овози бир-бирини тақорламайдиган жарангдор. Боиси нимада?

Дўстимнинг саволи тинчими олди. Ижодкор оғайниларимга ушбу саволни бериб кўрдим. Ҳар хил жаъблар олдим ва қониқмадим. Қўлимга атиғ иккى юз нусхада чоп этилган "Хонандалик санъати" номли китоб тушиб қолди. Уни ўқиб, бу соҳанинг мактабидан ўтмаганимни сездим. Товушлар, овозлар, соъзлар тарихи ҳаммамизга маълум сўзлар тарихидан анча қадимиյорк туюлди менга. Профессор М.Хамидовнинг тадқиқотларидан кўшиқчилик санъатининг ўзига хос қонуниятларини билиб олгандай бўлдим.

Саволнинг жавобини эса, назаримда, оддий бир оиласдан топдим. Оила отахони яқинда оламдан ўтган таникли актёр, оқсоқол Зейнал Пиязов эди. Нұкусининг мўъажазигина кўчаларидан бирида истиқомат қиладиган отамерос хонадон эгаси Буркит санъатшонос-ўқитувчи, уй бекаси қорақалпокта таниклиғижжакчи Хинжигул. Оиласдан тўртта ўғил, иккита киз — ҳаммаси санъаткор... Женисбек Пиязов — опера солисти, Жанибек Пиязов — жиравик, иккиси ҳам "Ниҳол" давлат мукофоти совриндорлари. 2014 йилги "Намунаий оила" кўргиғи голиби ҳам айнан ушбу оила.

Жиравлик қорақалпокларнинг қадими тарихидан маълум бўлса, опера кўшиқчилиги эса мустакилларимизни туфайли жаҳон сари юз тутгани катта йўл.

Аслида, ҳар бир авлод ўз даврининг

кўшигини айтади. Ҳатто ҳар бир авлоднинг ўз болалиги, ёшлиги, улгайғани ва кексалигининг ўзига хос кўшиклари бор.

Жанибек ижросидаги термалтўғовларни эшитганимда Орманбет бий насиҳатлари, Жиран жировининг йўл азоби — гўр азобидан толикиб, кумларга кўбизини тираб, халқыннинг дардини кўйлагани ёки Ҳуқис жирав "Едиге" достонини жирлаганида осмонни булу босиб, дўл-ѓемғир ёқсанлари кўз ўнгимдан ўтади. Кечаги замонда "бутун дунё эстрада билан опера кўйлаётганда бу қорақалпок кўбизини кўтиариб ўтмишини кўмсаяти", деган гапларни ҳам эшитганимиз. Ваҳоланки, жиравлик санъатининг қадри Навоий даврларида ҳам баланд бўлиб, унинг "Эй ииров, сен ҳам эшикни кўргуз, ётуғнома. "Хазойин ул-маоний") сатрлари орқали бизга етиб келган.

Мустакилларимизнинг илк йили

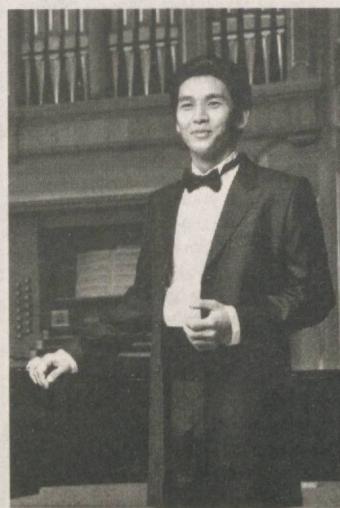
Истиқол фарзандлари

таваллуд топган Жанибек Пиязовнинг икоди, унинг терма, тўлғовлари ҳалқимизнинг узоқ ўтмишлардан кўз корағичидан асрар келингачтан донолигидан хабар беради. Ҳозир Жанибек "Алпомиш" достонининг тўла ижросини тутгатиш арафасида, балки бу мустакилларимиз байрамига ёш жиравининг ўзига хос совасига бўлар...

Тасодифни қаранг, Европанинг юксак академик хонандалик санъати хисобланмиш опера бизга XIX аср охирларидан танила бошлади. Яна бир ажабтурв тасодифга қарангни, опера билан жиравлик санъати "Нұкусда битта уйда, Пиязовлар оиласидан қовушиб.

Женисбек Пиязов 2007 йили "Ниҳол" мукофотига сазовор бўлганида, бунга нукусликларнинг ўзи ҳам ишончиди. "Наҳотки шундай овоз Нұкусдан чиқкан бўлса? Бу қандай овоз ва қандай маҳорат дент!" дейишиди бъзилар. Женисбек ўша йиллари Тошкент давлат консерваториясига имтиёзли кабул қилинди.

Женисбек катта устозлардан академик хонандалик дарсларини олиб,

турли мамлакатларда ўтказилаётган халқаро кўриклиарда иштирок этди, жарангдор овози ва куйлаш маҳорати кенг жамоатчилик олқишига сазовор бўлди. Унинг ижросидаги Россинининг "Севилья сартароши"дан Дон Базилио, Моцартнинг "Дон-Жуан"идан Лепорелло ариялари жаҳоннинг етакчи мамлакатлари саҳнадида янгради. Айниска, 2012 йили Москва шаҳридаги Муслим Магомаев номидаги Ҳалқаро фестивалда кўлга киритилган Гран-при уни пешқадан халқаро ёш академик хонандалар қаторига кўшиди.

Бир сафар Жанибекдан сўрадид: "Бу ажайиб овозлар сехрингидизи қайдан?" деб. У иккилани, елкасини кисди-да: "Балки, генетик хусусиятдан бўлса керак", деди.

Шунда кўз ўнгимда оқсоқол Зейнал оға пайдо бўлди. У кишининг Қорақалпок давлат театри саҳнасида туриб, бутун зални титратган жарангдор арияларини эшитганди. Балки оғамнинг овози фарзандлар ижросида тирилганди.

Бу йил оиласдан қенжатой фарзанд Оқилбек анъанани давом эттириб, мактабни битирib, Нұкус санъат коллежига хужжат топширади.

Таникли актёр Зейнал Пиязов бошлаган анъана давом этмоқда. Унинг негизида эса Буркит билан Хинжигулдин талантли ота-она турибди. Хинжигулнинг бахшилар дуторига жўр бўлган ғижжаги овозларидан Жанибекнинг қадими кўбизи ва Женисбекнинг замонавий опера овози туғилган, менимчади.

Оддий оиласдан қиаётган ранг-барагн овозлар бизни жаҳонга танимокда... Жаҳон бизни тингламоқда...

**Ўроэбай АБДУРАҲМОНОВ,
Қорақалпогистон
халқ ёзувчиси**

музыкаси) сингари ашуларап ижро этилди.

Айниска, "Ниҳол" мукофоти совриндори Дилноза Акбарова ва эстрада хонандаси Жасурбек Мавлоновнинг чиқишиарини тингловчилар кизгин карши олдилар.

Дастур якунида халқ артистлари Муноҳот Йўлчиеva, Замира Суюнова ва Эркин Рўзиматов ўлмас мақом санъатимизни ўрганишга жазм айлаган ёш истебодларга эзгу тилаклар бўлди. "Устош-шогирд" анъанаси давомийлигининг ишботи тариқасида устоз ва шоғирдлар биргаликда "Наво" мақомидан "Соқиномайи баёт"ни маромига етказиб ижро этилар.

**Мадина АҲМАДАЛИЕВА,
консерватория талабаси**

таси лицензия талаблари ва шартларига мос бўлмагани туфайли намойишга тавсия килинганди. Йил бошидан бўён уч марта бадий кенгаш ўтказилиб, қатор сценарийлар мухокама килинди. "Барон" (Р.Саидиев) ва "Хазонрезги" (З.Мусоқов) бадий фильмлари тақдимоти ўтказилди. Бир неча фильмларни ишлаб чиқаришга жараён давом этмоди.

Самарқанд шаҳрида ўтказилган "Ўзбек миллий кино кунлари" давомида янги фильмлар намойиш этили, киномоджиклар билан учрашувлар ва сұхбатлар ташкил килинди.

Навбатда "PROlogue" — ёш киножодкорларнинг қисқа метражли фильмлари II республика фестивалини ўтказиш бўйича ташкилиши ишлар амалга оширилмоқда. Мазкур фестивал ноъибда ўтадиган "Ёшлар ҳафтатилиги" доирасида ташкил этилади. Қатор фильмларимиз ўндан ортиқ мамлакатда ўтадиган халқаро кинофестиваллар ташкил килинди.

Италияни машҳур мусикачилар Артуро Тосканини (1867-1957) ҳамда Пьетро Масканьини (1863-1945) ватандошлари, буюк композитор Жузеппе Верди хотирасига бағишиланган фестивалда иштирок этишга таклиф килишади. Тосканинининг дирижёрлик шуҳратига ҳасад қилган Масканьини маъсабидан кўра кўпроқ мукофот пулини олиш эвазига фестивалда катнашишини маълум қилади.

— Ҳеч бўлмаса, бир лирага кўпроқ бўлсин, — дег таъкидлайди у.

Тадбир ташкилотчилари бунга рози бўлиши. Бирок фестивал якунлангандан сўнг Масканьин ваъда қилинган пул маблағи бор-йўғи бир лирани ташкил этганини кўриб, ажабланди. Чунки Тосканини фестивалда бепул дирижёрлик қиланди.

Буюк немис композитори Людвиг ван Бетховен (1770-1827) тушишган укаси Иоганни дидом ҳам шүхшайвермасди. Сабаби, дидом соғтиш орқали катта сармоя тўллашга ёришган Иоганн ер-мулла сотиб олиб, ўзига ҳаддан ташкиари бино кўяди. 1823 йил арафасида акасига жўнаттаган байрам табрикномасига катта ҳарфлар билан "Иоганн ван Бетховен. Ер эгаси" деб имзо чекади. Композитор табрикномани ўқигани ҳамоно уни укасига қай-

Устоз санъаткор Темур Маҳмудов қарийб 15 йил академик Юнус Ражабий номидаги мақом ансамблида мусиқа раҳбари бўлиб ишлади. Сўнти йилларда асосан ихтисослаштирилган Глиэр номидаги мусиқа академик лицеида ва Ўзбекистон давлат консерваториясида ўқитувчилар кўлди. У маданият ва санъат соҳасининг, айниқса, мумтоз кўшиқчилик санъатининг етук билимдони, соҳанинг таникли намояндайларидан бири эди.

Халқ ижодиётининг турли йўналишлари бўйича ўтказиладиган иммий-амалий анжуманларда, семинарлarda ва маҳорат дарсларida, шунингдек, Ўзбекистон Миллий телерадиокомпаниясида бўлиб ўтадиган кўплас мусиқий дастурларда фаол иштирок этди.

Темур ака билан 1994-йилларда, Маданият бошқармасида ишлаб юр-

лий кўшиқчилик соҳасининг тажрибали мутахассиси, ўзбек халқи анъанавий ижорчилик санъатининг серкірла ижодкори, маънавий меросимизнинг ҳақиқий фидойиси каби юксак хислатларини янада чуқурроқ кашф этдим. Гуруҳ йигилишида бирор кўшиқ ёки унинг сўзига доир мухокама бошланниб колса, бу кўшиқ қаҷон ёзилган, шеърининг муаллифи, бас-

Яхшидан боғ

наламан, албатта, бораман", дедилар.

Бирпастдан кейин йўлда кўришдик, Набижон аканинг машинасида аёллари билан бирга келиб қолишиди. "Ҳа, устоз" десам, "Мана, "03"ни олволдим, ҳаммаси жойида бўлади", деб ҳазиллашиб кўиди. Марғилонда тадбиримиз жуда чиройли ўтди. У иши келин боғини бундай хотираларни кўплас кетлиши мумкин.

Санъат олами катта бир бўстон. Бу бўстонга киришнинг ўзи улкан бахт. Оллоҳ инъом этган истебоддод соҳибларигагина наисиб этади унда сайрэтмок. Бу ерда не-не наవинчлар униб-ўсади, самога бўй чўзади. Санъат бўстонининг боғбонлари бўлмиш устозларнинг гамхўрлиги ва тинимиз парвариши натижасида кичик бир истебоддод улкан санъат соҳибига айтади. Санъат бўстонининг боғбонлари таътифидан ўтоз завқ олади, ўзини баҳтиёр хис килади, меҳнатининг мевасини кўриди. Шамдан Ҳамчик довонида йўллар таъмиранаётганди. Машиналар эски йўл орқали таъмиранаётганди. Ҳаминада Ҳаммасининг шуқроналар айтиди. Темур ака буна шундай мўтабар устозлардан эди. Инсон тириклигидаги ўзумини загуликка баҳши этсагина ундан ном, эзгу амаллар қолади. Ўзбекистон санъат арбоби, профессор Темур Маҳмудовнинг ҳаёт йўли ҳаммамизга ибрат бўлиб қолади.

АЗАМАТ ҲАЙДАРОВ,
маданият ходими

САОДАТЛИ УСТОЗ

ган кезларимда танишганман. Кўшиқчилик йўналишининг турли жанрлари бўйича ўтказиладиган иммий-амалий анжуманларда, семинарлarda ва маҳорат дарсларida, шунингдек, Ўзбекистон Миллий телерадиокомпаниясида бўлиб ўтадиган кўплас мусиқий дастурларда фаол иштирок этди.

Темур ака билан 1994-йилларда, Маданият бошқармасида ишлаб юр-

такори ким ва кўшиқ қандай яратилган, унинг тайёрланиш жараёнларини, куллас, ҳар бир кўшиқ тарихини ипидан игнасиага айтиб беради. Одамларга, санъаткорларга, ўқувчи-талаబаларга сабоб беришдан, уларга ёрдам килишдан чарчамасди. Санъат учун соҳа ахли учун жонини фидо масаласи – бордид-келди нима бўлади, деган саволлар берганини хечам эсполмайман.

Жуда ажайиб, камтарин ва дилкаш инсон эди Темур ака. У иши билан иштирок этади. Ташкилтаги сарфиятни таъмиранаётганди. Ҳаминада Ҳамчик довонида йўллар таъмиранаётганди. Машиналар эски йўл орқали таъмиранаётганди. Ҳаминада Ҳаммасининг шуқроналарни таътифидан ўтоз завқ олади, ўзини баҳтиёр хис килади, меҳнатининг мевасини кўриди. Шамдан Ҳамчик довонида йўллар таъмиранаётганди. Ҳаминада Ҳаммасининг шуқроналарни таътифидан ўтоз завқ олади, ўзини баҳтиёр хис килади, меҳнатининг мевасини кўриди. Шамдан Ҳамчик довонида йўллар таъмирана

КУЛИНГ, КУЛДИРИНГ

Маълумки, 2014 йилнинг 24–28 ноябрь кунлари Париж шаҳрида ЮНЕСКОнинг Номоддий маданий мерос бўйича ҳукуматлараро кўмитасининг навбатдаги 9-сессиясида дунёнинг 161 мамлакатидан келган вакиллар иштирок этиб, «Инсониятнингномоддий маданий мероси» Репрезентатив рўйхатига киритилган 46 номзод орасидан Ўзбекистон томонидан тақдим этилган «Асия – ўзбек халқи сўзомоллик санъати» ҳам муносиб ўрин олди. Бу қувончли воқеа сўнгги йилларда давлатимиз томонидан номоддий маданий меросни муҳофаза килиш, асрар ва тарғиб этиши борасида олиб борилган ишларни топқурлик билан ишлата билиши, моҳирона сўз ўйинлари билан белгиланади. Асия пайрови бадийи пухта, пиёзи, сюзетли асар ҳисобланади.

Бу борада бизнинг ибраг олса арзидиган салафларимиз ва улар яратган ўзига хос мактабларимиз етарли. Шу ўринда Фарғона водийсидан: Турсун бува Аминов, Фойиб ота Тошма-

Айнiddin: Солижон дейман, сиз ҳам кушларни севасизми? Умрингизда бирорта қушга ишқивоз бўлганимиз? Ёки кийим-кечакка зўр берib, бойўглиман, деб юрганимиз?

Убайдулла: Отим қолиб, лақабдан олманд, Айнiddin ака. Биласиз-ку, аччи-фим тезлигини, нақ қарғайман-а!

Жалолиддин: Хай-хай! Дабдурустдан бунака ўнкисиб қолманлар-да! Ахир қарға карғанинг кўзин чўқимайди-ку.

Айнiddin: Қани чўкиб кўрсин-чи, шундай саъвалайки, иини тополмай қолсан!

Убайдулла: Сиз савалаганда биз қараб туармидик? Рогатка билан бир урсам, ҳажжалаб қочасиз!

Жалолиддин: Ҳали айтганимдек, бир-бирларинга кеклик килигисизлар. Қўйинглар, одамлар одилда майна бўлманглар!

Айнiddin: Жалолиддин ука, унка майнавозчилик кўйин! Ҳалим ош қўлламиз десак, сабзини анави ошнангиз сўфи тўргайман, дейдими?

Убайдулла: Улфатчиликда ҳар ким бирор юмушни қўлгани маъкул-да. Майли, Сўфи сабзига ўтириш, Жалолиддин бедананинг патини юлсин.

Жалолиддин: Бўпти, Убайдулла ош пишгунча, бориб тўтисига қараб келсин.

Айнiddin: Лекин Жалолиддин, сизга айтиб кўяй, ошни одоб билан емасангиз, кинна киради. Ўзиям тякушнинг тухумидек килиб оласиз-да.

“ХУШОВОЗ БУЛБУЛ БЎЛИНГ!..”

(Кушлар пайрови)

Убайдулла: Ҳа, бўлмаса чўкилаб ўтирсинми?

Айнiddin: Кўп егани соғлиққа зарап. Бунинг устига энгашолмай бу фоз бўлиб қолади.

Жалолиддин: Бизни гапирасиз-ку, қолган ошини елим ҳалтага солиб, олиб кеттанини гапирамайсиз. Бунингиз Убайдуллами, ҳалтакушми.

Убайдулла: Ошини ўзимиз еврмай, болаларга ҳам едирайлик-да. Майли, бу сафар сиз олиб кетинг, палапонларинг учирма бўлади.

Айнiddin: Бирорнинг палапонини гапириб қолдингиз, Жалолиддин? Ўзларининг гурраклари майсиз. Бунингиз Убайдуллами, ҳалтакушми.

Убайдулла: Қандай қилиб бола очсин? Қорақулоқдек боғдан-боға изғимай, тухум деганинни босиб ётиши керак-да!

Жалолиддин: Шу сафар узокроқ босиб ётаман, дегандим, сизга ўшаган дайди қаккунинг тухуми пайдо бўлиб қолипти.

Айнiddin: Э-ха, ўшанин аламига қизилиш

тон кийиб юрганимидингиз?

Жалолиддин: Сиз йўқлаб берганингизда, полвонлини машқ қилаётган эдим. Ўлим танимай: «Битта қал ҳат олиб келди», деб юрибди.

Убайдулла: Ўғил отага ўхшабида-да. Мана Жалолиддиннинг ўзи ҳам ҳозиргача захча билан мусичнонг фарқига бормайди.

Айнiddin: Рост айтдингиз, Убайдулла. Баъзида болалар учирган варракни кўриб: «Лай-лак келди – ёз бўлди», деб юради.

Жалолиддин: Одам баъзан янгишиб ҳам қолади-да. Мана, Убайдуллангизни қаранг, тустовуқа ўхшасам, сесаркаман, деб юради.

Убайдулла: Айнiddin ака, бу Жалолиддиннинг кулагига «сув пуркаб» қўймасак бўлмайдиганга ўхшайди.

Айнiddin: Нимага?

Убайдулла: Ўйда бола-чакаси туриб, Кумрихон билан «айқа»лишиб юрганими.

Айнiddin: Э, бунақада қаноти қайрилиб, узоқча учолмайди.

Жалолиддин: Гапларинг қорашақшақнинг шакиллашига ўхшайди! Бас энди, хушовоз булбул бўлинглар!

Айнiddin: Бўпти, биз булбул, сиз канарейка бўла қолинг!

Убайдулла: Парвозингиз лочиндеқ юксак бўлсин!

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИ

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва “Иход” жамоат фонди атокли адаб Абдулла Қодирийнинг “Ўтган кунлар” романининг тохик тилидаги таржимасини нашр этиш бўйича босмахоналар ўртасида танлов эълон килидай.

Танлов муддати эълон чиқсан кундан бошлаб ўн кун.

КИТОБНИНГ НАШР КЎРСАТКИЧЛАРИ:

Китобнинг бичими: 60x84 1/16, рангли каттиқ муковада, форзац рангли, матн оқ-кора рангли ва оғсет қоғозда, ҳажми — шартли 19 босма табоб (289 бет). Адади — 500 дона.

ТАНЛОВГА КҮЙИДАГИ ҲУЖЖАТЛАР ТАКДИМ ЭТИЛАДИ:

1. Босмахона хизматини амалга ошириш ҳукукини берадиган лицензия (рухнатнома) нусхаси.

2. Картотека қарздорлиги тўғрисидаги маълумотнома.

3. Нархларни асословчи смета ҳисобитоблари.

4. Танловда иштирок этиш тўғрисидаги ариза (эркин шаклда).

Буюртмачи манзили: Тошкент шаҳар, Ўзбекистон шоҳ кўчаси, 16-а бино, Телефонлар: 239-27-88; 239-26-91; 227-08-30; Факс: 245-66-95.

МУАССИС:
ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ

ҲОМИЙ:
“МАТЕБУТ ТАРҶАТУВЧИ”
АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ

ҚИЗИЛҚУМ САНЪАТ ФУНЧАЛАРИ

Фестивал

Юртимизга баҳор фасли сеп ёйган, далалар яшил либос кийганд, боғлар келинчадек безанган айни кунларда Навоий шаҳрида “Қизилқум санъат фунчалари” фестивали бошланди. “Фарҳод” маданият сарайидод соҳиблари чолгу ижорчилиги, оркестр, вокал, эстрада ва фольклор йўналишларида маҳоратларини намойиш этайди.

Навоий кон-металлургия комбинатига қарашли маданият уйлари қатнашчилари иштирикдаги ижодий баҳслар қизғин давом этмоқда. Олти юздан ортиқ жаҳжи иштъод соҳиблари чолгу ижорчилиги, оркестр, вокал, эстрада ва боғлор йўналишларида маҳоратларини намойиш этайди.

Уларнинг чиқишлиари таникли санъаткорлар, шоир ва бастакорлар, хореографлар, эстрада хонандаридан иборат ҳакамлар гурухи томонидан баҳоланмоқда. Фестивал танловларининг барча йўналишлардаги голиб ва сориндорлари – санъатимиз гунчалари бўлган ёш истеъодларнинг гала-концерти ҳам “Фарҳод” маданият сарайида бўлиб ўтади.

Шоир ва публицист Шукур Дадашнинг “Армон ва таскин” номли китобида насыр-публицистик асарлар жамланган. Китобнинг “Ўмр лаҳзали” бўлимида турмушда учрайдиган воқеа-ходисаларга муружаат этилса, “Маърифатга бахшида умр” бадиасида қасбга меҳр ва садоқат, эзгулиғи ғоялари мужассам, “Ғазалгўй ҳофиз” болалар санъат фестивалининг бахшида бетакор, Ҳалқ ҳоғизи Фахриддин Умаров ҳаётни ва ижодига ба-

санъаткорлар, шоир ва бастакорлар, хореографлар, эстрада хонандаридан иборат ҳакамлар гурухи томонидан баҳоланмоқда. Фестивал танловларининг барча йўналишлардаги голиб ва сориндорлари – санъатимиз гунчалари бўлган ёш истеъодларнинг гала-концерти ҳам “Фарҳод” маданият сарайида бўлиб ўтади.

“Янги аср авлоди” нашриётидаги чоп этилган ушбу китоб қалбингизга чўф солиб, тўлқинлантиришга ишонамиз.

Китобга Гавҳар Мирзаева муҳарририлик килган.

Шоирнига Шукур Дадашнинг “Армон ва таскин” номли китобида насыр-публицистик асарлар жамланган. Китобнинг “Ўмр лаҳзали” бўлимида турмушда учрайдиган воқеа-ходисаларга муружаат этилса, “Маърифатга бахшида умр” бадиасида қасбга меҳр ва садоқат, эзгулиғи ғоялари мужассам, “Ғазалгўй ҳофиз” болалар санъат фестивалининг бахшида бетакор, Ҳалқ ҳоғизи Фахриддин Умаров ҳаётни ва ижодига ба-

шоирнига Шукур Дадашнинг “Армон ва таскин” номли китобида насыр-публицистик асарлар жамланган. Китобнинг “Ўмр лаҳзали” бўлимида турмушда учрайдиган воқеа-ходисаларга муружаат этилса, “Маърифатга бахшида умр” бадиасида қасбга меҳр ва садоқат, эзгулиғи ғоялари мужассам, “Ғазалгўй ҳофиз” болалар санъат фестивалининг бахшида бетакор, Ҳалқ ҳоғизи Фахриддин Умаров ҳаётни ва ижодига ба-

шоирнига Шукур Дадашнинг “Армон ва таскин” номли китобида насыр-публицистик асарлар жамланган. Китобнинг “Ўмр лаҳзали” бўлимида турмушда учрайдиган воқеа-ходисаларга муружаат этилса, “Маърифатга бахшида умр” бадиасида қасбга меҳр ва садоқат, эзгулиғи ғоялари мужассам, “Ғазалгўй ҳофиз” болалар санъат фестивалининг бахшида бетакор, Ҳалқ ҳоғизи Фахриддин Умаров ҳаётни ва ижодига ба-

шоирнига Шукур Дадашнинг “Армон ва таскин” номли китобида насыр-публицистик асарлар жамланган. Китобнинг “Ўмр лаҳзали” бўлимида турмушда учрайдиган воқеа-ходисаларга муружаат этилса, “Маърифатга бахшида умр” бадиасида қасбга меҳр ва садоқат, эзгулиғи ғоялари мужассам, “Ғазалгўй ҳофиз” болалар санъат фестивалининг бахшида бетакор, Ҳалқ ҳоғизи Фахриддин Умаров ҳаётни ва ижодига ба-

шоирнига Шукур Дадашнинг “Армон ва таскин” номли китобида насыр-публицистик асарлар жамланган. Китобнинг “Ўмр лаҳзали” бўлимида турмушда учрайдиган воқеа-ходисаларга муружаат этилса, “Маърифатга бахшида умр” бадиасида қасбга меҳр ва садоқат, эзгулиғи ғоялари мужассам, “Ғазалгўй ҳофиз” болалар санъат фестивалининг бахшида бетакор, Ҳалқ ҳоғизи Фахриддин Умаров ҳаётни ва ижодига ба-

шоирнига Шукур Дадашнинг “Армон ва таскин” номли китобида насыр-публицистик асарлар жамланган. Китобнинг “Ўмр лаҳзали” бўлимида турмушда учрайдиган воқеа-ходисаларга муружаат этилса, “Маърифатга бахшида умр” бадиасида қасбга меҳр ва садоқат, эзгулиғи ғоялари мужассам, “Ғазалгўй ҳофиз” болалар санъат фестивалининг бахшида бетакор, Ҳалқ ҳоғизи Фахриддин Умаров ҳаётни ва ижодига ба-

шоирнига Шукур Дадашнинг “Армон ва таскин” номли китобида насыр-публицистик асарлар жамланган. Китобнинг “Ўмр лаҳзали” бўлимида турмушда учрайдиган воқеа-ходисаларга муружаат этилса, “Маърифатга бахшида умр” бадиасида қасбга меҳр ва садоқат, эзгулиғи ғоялари мужассам, “Ғазалгўй ҳофиз” болалар санъат фестивалининг бахшида бетакор, Ҳалқ ҳоғизи Фахриддин Умаров ҳаётни ва ижодига ба-

шоирнига Шукур Дадашнинг “Армон ва таскин”